

Flugten til Amerika

(Bearbejdning efter Jens Engbergs kildesamling "Louis Pio og Slaget på Fælleden, 1974)

Povl Geleff: Den rene skære sandhed om Louis Pio og mig selv, 1877.

Det blev den aften vedtaget, at vi skulle rejse næste formiddag. Pio skulle gå med et skib til Leith og jeg med et andet skib til Newcastle, hvorefter vi skulle støde sammen i Glasgow. En opdagelsesbetjent skulle ledsage os til denne by, og så snart det skib, der skulle føre os til New-York, havde forladt bolværket, skulle betjenten telegrafere til Hertz: "All right!" Det blev bestemt at betjenten næste morgen tidligt i sømandsklæder skulle indfinde sig hos mig for at hjælpe mig med at få rejsetøjet ombord, og at han skulle gå med det samme skib, som jeg. Man var endnu ikke rigtig sikker på mig.

Derefter tog vi afsked med hr. politiinspektør Martin Hertz og hr. politiassistent Madsen, der havde været vidne til de fleste underhandlinger med Hertz. Rejsen foregik på den måde, som var bestemt, og vi to slyngler slap lykkeligt og vel over både Vesterhavet og Atlanterhavet. Fanden hytter nok sine!

Jeg kan ikke bare mig for her at meddele, at Hamborger-husets agent og frøken Liljenkrantz¹, der havde fået nys om Pios forestående afrejse, i de sidste dage førend denne fandt sted hvert øjeblik rendte Hertz på døren for at få ham til at stoppe Pio. Det var den rette at henvende sig til!

Da vi kom til New-York hævede jeg de 1,500 kroner, som Hertz havde lovet mig, hos konsulatssekretær Thomas Schmidt. Jeg havde en simpel af Hertz udstedt anvisning på ham. Pio hævede på det samme sted 5,000 kroner ved hjælp af en kontorist Hansen, der havde været ansat på "Soc.-Dem.s" kontor, og som Pio havde overtalt til at rejse med, dog uden at fortælle ham noget om politihistorierne. Pio havde ingen anvisning, men pengene blev udbetalt efter et "motto". Det skulle gå så satans hemmeligt til. Pio havde ikke fortalt mig noget om de 5,000, men jeg kom tilfældigvis op på konsulatskontoret, da de blev udbetalt til Hansen. Da jeg spurgte Pio, hvordan det kunne være, at han kunne hæve 5,000 kroner, da han dog havde fortalt mig, at han kun havde fået 4,000 kroner af sin broder, af hvilke penge jeg oven i købet havde fået halvdelen, svarede han, at han selvfølgelig ikke var forpligtet til at fortælle mig alting. Jeg sagde ham derefter, at jeg var overbevist om, at han i det mindste havde fået disse penge af politiet, men det nægtede han på det

¹ Jaquette Liljencrantz var trods sin adelige baggrund inspireret af socialismen og Pio. Hun kæmpede for kvinders rettigheder og arbejdede som journalist på Socialdemokraten. Pio havde i øvrigt lånt mange penge af Liljenkrands. Hun var ikke den eneste han stod i økonomisk gæld til.

bestemteste. Han havde blot sendt pengene igennem Hertz for en større sikkerheds skyld!

Siden har jeg fået at vide, at Pio ikke har fået en eneste øre gennem sin broder. Denne, der var vidende om Pios forestående afrejse, pålagde ham, hvad deres moder siden har fortalt, ikke at røre partiets penge. Hvis han ikke havde de nødvendige midler, ville han (broderen) gøre udvej for nogle penge. Men Pio erklærede, at han var tilstrækkeligt forsynet.

Pio har her i Chicago til forskellige personer (dog ikke til mig) fortalt, at han afvigte 1. september skulle modtage 4000 dollars fra hjemmet. Der hører ikke meget til for at regne ud, at han også får disse penge fra politiet. Jeg antager, at han i København har modtaget 5.000 kroner, i New York fik han andre 5000, når de 4000 dollars, som han skulle modtage den 1. september, sættes lig med 15.000 kroner, så har han altså i alt af Københavns politi modtaget 25.000 kr.

Pio betalte overrejsen for et medlem af hovedbestyrelsen, som kom til New York omtrent 14 dage efter os. Hos State-linjens agent i København havde han ligeledes af sin "egen" lomme indbetalt overfartsprisen for to andre af de mere fremragende medlemmer af partiet. Disse kendsgerninger er jeg først blevet bekendt med her i Amerika. I de københavnske blade blev der kort efter vor afrejse fortalt, at Pio umiddelbart før sin flugt havde tømt "Social-Demokratens" kasse, hvori der var omtrent 350 kroner. Jeg ville ikke tro det, men nu ved jeg, at det er sandt: han stjal virkelig disse penge. Jeg siger, stjal, thi han havde ikke mindste ret til bladets kassebeholdning, men han har forresten stjålet før.

Når man nu sammenstiller alle disse kendsgerninger, så hører der, forekommer det mig, ikke megen kombinationsevne til for at komme til følgende resultat:

Louis Pio er en skønne dag gået op til politiinspektør Hertz og har sagt til ham: Jeg ved, at den socialistiske bevægelse er regeringen og politiet en torn i øjet, hvor meget vil I give mig, der er den vigtigste person, for at ødelægge den ved at forlade landet? Hertz har underhandlet med Estrup², og derefter har Hertz sagt til Pio: Vi vil ikke prutte med dig, du får 25.000 kroner for din egen mund. Desuden stiller vi en sum til din rådighed, for at du kan få så mange som muligt af hovedmændene med dig ud af landet. Du får nu straks 5000 kr., du får andre 5000 kr., når du stiger i land i den anden verden, og du får resten, 15.000 kr., når du har været så længe derovre, at vi er sikre på, at du ikke kan komme igen. Men det er ikke nok, at du rejser, du må også hjælpe os til at standse "Social-Demokratens"³ udgivelse.

Pio har lovet alt, og i henhold til sit løfte har han i længere tid puttet så meget som muligt i sin egen

² Estrup var politiker. Han tilhørte partiet Højre. På dette tidspunkt er han konseilspræsident, hvilket svarer til regeringsleder.

³ Socialdemokraten var arbejdernes avis. Socialdemokraten efterfulgte Socialisten.

lomme af bladets indtægter, og til syvende og sidst har han taget hele kassebeholdningen. Han har endvidere, hvad han selv har fortalt i det her i byen udkommende blad "Hejmdal", siden han kom her over søgt at lægge de folk, som på partiets vegne nu udgiver bladet, hindringer i vejen ved at forlange udleveret alt, hvad der var på bladets kontor, både løst og fast. Det er umådeligt frækt gjort af ham - men frækhed er nu en gang hans natur - thi tilhører disse kontorsager ikke partiet, så må de tilhøre ham, Brix og mig i forening, og han kan altså ikke uden videre råde over dem. Man ser, at han troligt har gjort, hvad der stod i hans magt for at holde det løfte, han gav politiet. Jeg har ikke mere at tilføje. Jeg har nu sagt den rene, skære sandhed om Louis Pio og mig selv.